

การสร้างรังวางไข่ของนกป่าในพื้นที่ป่าดิบเขา เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูหลวง จังหวัดเลย

Nesting of Birds in Hill Evergreen forest at Phuluang Wildlife Sanctuary

สมหญิง ทักษิกรณ์, นพพร จุตโน, ไชยวัฒน์ ทองปั้น และบัวโล ศรีบุรินทร์

บทคัดย่อ

สมหญิง ทักษิกรณ์, นพพร จุตโน, ไชยวัฒน์ ทองปั้น และบัวโล ศรีบุรินทร์. 2552. การสร้างรังวางไข่ของนกป่าในพื้นที่ป่าดิบเขา เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูหลวง จังหวัดเลย. หน้า 70-76. ในผลงานวิจัย และรายงานความก้าวหน้างานวิจัย ประจำปี 2552. กลุ่มงานวิจัยสัตว์ป่า สำนักอนุรักษ์สัตว์ป่า กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช. กรุงเทพฯ.

โครงการสำรวจการสร้างรังวางไข่ของนกป่า มีระยะเวลาการดำเนินการ 7 เดือน เริ่มตั้งแต่เดือนมีนาคมถึงเดือนกันยายน พ.ศ. 2552 โดยได้ทำการวางแผนสำรวจขนาด 500 x 500 ตารางเมตร จำนวน 2 แปลง คิดเป็นเนื้อที่ศึกษาทั้งสิ้น 0.5 ตารางกิโลเมตร ในบริเวณพื้นที่ป่าดิบเขา ภายในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูหลวง จังหวัดเลย

จากการศึกษาพบว่ามีนกป่าเข้ามาใช้ประโยชน์พื้นที่ในการสร้างรังทั้งสิ้น 81 รัง โดยชนิดของนกที่เข้ามาใช้ประโยชน์ในพื้นที่ศึกษามี 17 ชนิด 15 สกุล 6 วงศ์ 2 อันดับ โดยที่นกทุกชนิดที่พบเป็นนกประจำถิ่น ซึ่งมักมีฤดูกาลผสมพันธุ์ในช่วงเดือนเมษายนถึงเดือนมิถุนายน

ในส่วนของการประสบความสำเร็จในการสร้างรังวางไข่ของนกนั้น จากการศึกษาพบว่า รังนกที่ประสบความสำเร็จในการสร้างรังวางไข่พบเพียง 20 รัง คิดเป็นร้อยละ 24.69 ของจำนวนรังทั้งหมด ซึ่งสาเหตุหลักที่นกไม่ประสบความสำเร็จในการสร้างรังวางไข่เกิดขึ้นในช่วงที่แม่นกมีการสร้างรังและวางไข่เรียบร้อยแล้ว แต่ไข่ก็มักจะถูกทำลายก่อนที่จะฟักเป็นตัว ร้อยละ 44.45 ส่วนสาเหตุอื่นได้แก่ แม่นกไม่มีการวางไข่ และแม่นกฟักไข่จนเกิดลูกนกแล้ว ลูกนกจึงถูกทำลายนั้น พบเพียงร้อยละ 13.58 และ 17.28 ตามลำดับโดยที่ชนิดนกที่ประสบความสำเร็จในการสร้างรังวางไข่พบทั้งหมดมี 8 ชนิด

เมื่อใช้ค่าจำนวนรังที่ประสบความสำเร็จของนกแต่ละชนิดมาคูณกับค่าเฉลี่ยจำนวนตัวต่อรังคำนวณหาค่าประชากรที่เพิ่มขึ้นของนกแต่ละชนิดต่อพื้นที่ป่าดิบเขาทั้งหมดในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูหลวง ชนิดนกที่มีประชากรเพิ่มขึ้นมากที่สุด ได้แก่ นกมุ่นรกตาแดง (Grey-cheeked Fulvetta) 14,476 ตัว นกจับแมลงหัวเทา (Grey-headed Flycatcher) 6,434 ตัว นกแขวกหางบ่วงเล็ก (Lesser Racket-tailed Drongo) 4,824 ตัว นกกินแมลงคอเทา (Grey-throated Babbler) 2,145 ตัว และนกนิลตัวใหญ่ นกเขนสีฟ้าหางขาว นกจิ้งจอกหางยาว นกกินแมลงหัวสีทอง มีประชากรเพิ่มขึ้นเท่ากัน คือ 1,608 ตัว จะเห็นว่าตัวเลขจำนวนนกที่เพิ่มขึ้นนั้นมีค่าที่มากพอควร แต่ค่าที่ได้นั้นเป็นเพียงการคาดคะเนค่าสูงสุดที่อาจจะเป็นไปได้เท่านั้น จำนวนนกที่เพิ่มขึ้นแท้จริงแล้ว ยังมีปัจจัยคุกคามอื่นเข้ามาเกี่ยวข้องหลังจากที่ลูกนกออกจากรังแล้ว ซึ่งมีผลต่ออัตราการเพิ่มของประชากรนกที่แท้จริงที่จะสามารถอยู่รอดจนถึงวัยเจริญพันธุ์ได้นั้นมีจำนวนลดลงมาก

คำนำ

จากการสำรวจนกในพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูหลวง มีการพบชนิดนกแล้วทั้งสิ้น 237 ชนิด โดยสามารถจัดแบ่งสถานะภาพของนกตามฤดูกาลได้เป็น นกประจำถิ่น 185 ชนิด นกอพยพ 51 ชนิด และนกอพยพผ่าน 1 ชนิด ซึ่งเป็นที่ทราบกันดีว่าสถานะตามฤดูกาลของนกนั้น จะบ่งบอกถึงช่วงฤดูที่สามารถพบเห็นนกชนิดนั้น ๆ ได้ โดยนกอพยพนั้นส่วนมากจะอพยพมาในช่วงฤดูหนาว ช่วงต้นฤดูฝน และช่วงปลายฤดูฝนต่อต้นฤดูหนาว นกในกลุ่มนี้บางชนิดมีการสร้างรังวางไข่และเลี้ยงดูลูกอ่อนในประเทศไทย แต่บางชนิดก็ใช้ประเทศไทยเป็นเพียงที่พักในเส้นทางการอพยพเท่านั้น แต่ในส่วนของนกประจำถิ่นซึ่งเป็นกลุ่มนกที่สามารถพบเห็นได้ตลอดทั้งปี นกกลุ่มนี้จะใช้พื้นที่ในบริเวณพื้นที่ที่อาศัยดำเนินกิจกรรม

ในตลอดช่วงชีวิต นกกลุ่มนี้จึงเป็นที่น่าสนใจ เพราะหากประชากรนกมีการเปลี่ยนแปลงย่อมสะท้อนถึงคุณภาพของพื้นที่ด้วย

รวมถึงปัจจุบันนักศึกษาระดับมัธยมศึกษาเป็นกิจกรรมเพื่อการพักผ่อนมีมากขึ้น การที่เราทราบข้อมูลแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงประชากรของนกในพื้นที่จึงเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการจัดการประชากรนกต่อไป ซึ่งการดำเนินการครั้งนี้เป็นโครงการที่จะสามารถทำให้เราได้ทราบถึงชนิดนกที่เข้ามาใช้ประโยชน์พื้นที่ศึกษาในการสร้างรังวางไข่ และจำนวนประชากรของนกที่เพิ่มขึ้นด้วย อีกทั้งยังได้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับความสำเร็จและปัจจัยคุกคามในการสร้างรังวางไข่

วัตถุประสงค์

1. เพื่อทราบชนิดนกป่าที่เข้ามาใช้ประโยชน์พื้นที่ศึกษาในการสร้างรังวางไข่ ฟักไข่ และเลี้ยงดูลูกอ่อนโดยเฉพาะในกลุ่มของนกประจำถิ่น
2. เพื่อศึกษาความสำเร็จในการสร้างรังวางไข่ของนกที่เข้ามาใช้ประโยชน์ในพื้นที่ศึกษา
3. เพื่อการคาดคะเนจำนวนประชากรของนกที่เพิ่มขึ้นในแต่ละปี
4. เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการจัดการจำนวนประชากรหรือการศึกษาในด้านอื่นต่อไป

สถานที่ทำการศึกษาและระยะเวลาดำเนินการ

โครงการสำรวจการสร้างรังวางไข่ของนกป่า ในพื้นที่ป่าดิบเขาเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูหลวง จังหวัดเลย ระยะเวลาดำเนินการ 7 เดือน (เดือนมีนาคม – เดือนกันยายน พ.ศ. 2552)

วิธีการศึกษา

การเก็บข้อมูล

1. กำหนดวางแผนสำรวจ ขนาด 500 x 500 ตารางเมตร จำนวน 2 แปลง บริเวณพื้นที่ป่าดิบเขาเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูหลวง จากนั้นทำเครื่องหมายทุกๆ ระยะ 20 เมตร ทำให้ได้แปลงสำรวจย่อย ขนาด 20 x 20 ตารางเมตร กำหนดชื่อเส้นสำรวจและระยะให้ชัดเจน
2. ทำการสำรวจรังนกที่มีการสร้างในพื้นที่ศึกษา สังเกตเป็นแปลงย่อย เมื่อพบรังนก ให้ทำการเฝ้าสังเกตจนทราบชนิดนก จับพิกัดตำแหน่งรังนกที่พบและระบุตำแหน่งของรังนกนั้น ลงในแผนที่แปลงย่อย เพื่อให้ทราบว่ารังนกอยู่บริเวณใดของแปลงย่อย
3. บันทึกข้อมูลเกี่ยวกับ รูปร่างและสภาพรัง ความสูงรังจากพื้นดิน จำนวนไข่ จำนวนลูกนก การเปลี่ยนแปลงของไข่และลูกนก และอื่นๆ ทำการเก็บข้อมูลเช่นนี้ไปเรื่อยๆ จนกว่าลูกนกจะออกจากรังหรือไม่พบการทำกิจกรรมของนก ตลอดการเก็บข้อมูลจะต้องทำอย่างระมัดระวังเพื่อไม่ให้เป็นการรบกวนนก

ผลและวิจารณ์ผล

1. ชนิดของนกป่าที่เข้ามาใช้ประโยชน์พื้นที่ศึกษาในการสร้างรังวางไข่

จากการสำรวจเก็บข้อมูลช่วงเดือนมีนาคม-กันยายน 2552 พบนกสร้างรังวางไข่ในพื้นที่ศึกษาทั้งสิ้น 81 รัง โดยชนิดนกที่เข้ามาใช้ประโยชน์พื้นที่ศึกษาในการสร้างรังวางไข่ทั้งหมด 17 ชนิด 15 สกุล วงศ์ 2 อันดับ โดยทั้งหมดเป็นนกประจำถิ่น และจำนวนรังที่สำรวจพบของนกแต่ละชนิด ดังนี้ (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1. ชนิดนกที่เข้ามาใช้ประโยชน์พื้นที่ศึกษาในการสร้างรังวางไข่

ลำดับ	อันดับและวงศ์	ชื่อไทย	ชื่อวิทยาศาสตร์	จำนวนรัง
1	Trogoniformes / Trogonidae	นกขุนแผนอกสีส้ม	<i>Harpactes oreskios</i>	1
2	Passeriformes / Eurylaimidae	นกพญาปากกว้างอกสีเงิน	<i>Serilophus lunatus</i>	1
3	Passeriformes / Corvidae	นกแซงแซวหางบ่วงเล็ก	<i>Dicrurus remifer</i>	13
4	Passeriformes / Muscicapinae	นกนิลตวาใหญ่	<i>Niltava grandis</i>	2
5	Passeriformes / Muscicapinae	นกจับแมลงหัวเทา	<i>Culicicapa ceylonensis</i>	4
6	Passeriformes / Muscicapinae	นกเขนสีฟ้าหางขาว	<i>Myiomela leucura</i>	1
7	Passeriformes / Pycnonotidae	นกปรอดโองเมืองเหนือ	<i>Alophoixus pallidus</i>	4
8	Passeriformes / Pycnonotidae	นกปรอดภูเขา	<i>Ixos mcclellandii</i>	1
9	Passeriformes / Sylviidae	นกกระจัดหางขาวเล็ก	<i>Phylloscopus davisoni</i>	2
10	Passeriformes / Sylviidae	นกกินแมลงปากอกสีน้ำตาล	<i>Pellorneum tickelli</i>	6
11	Passeriformes / Sylviidae	นกกระวังไฟปากแดงยาว	<i>Pomatorhinus ochraceiceps</i>	5
12	Passeriformes / Sylviidae	นกจู่เต้นคิ้วยาว	<i>Napothera epilepidota</i>	1
13	Passeriformes / Sylviidae	นกจู่เต้นหางสั้น	<i>Napothera brevicaudata</i>	1
14	Passeriformes / Sylviidae	นกกินแมลงหัวสีทอง	<i>Stachyris chrysaea</i>	7
15	Passeriformes / Sylviidae	นกกินแมลงคอเทา	<i>Stachyris nigriceps</i>	6
16	Passeriformes / Sylviidae	นกกระรอกทองแก้มขาว	<i>Leiothrix argentea</i>	1
17	Passeriformes / Sylviidae	นกมุ่นรกตาแดง	<i>Alcippe morrisonia</i>	25

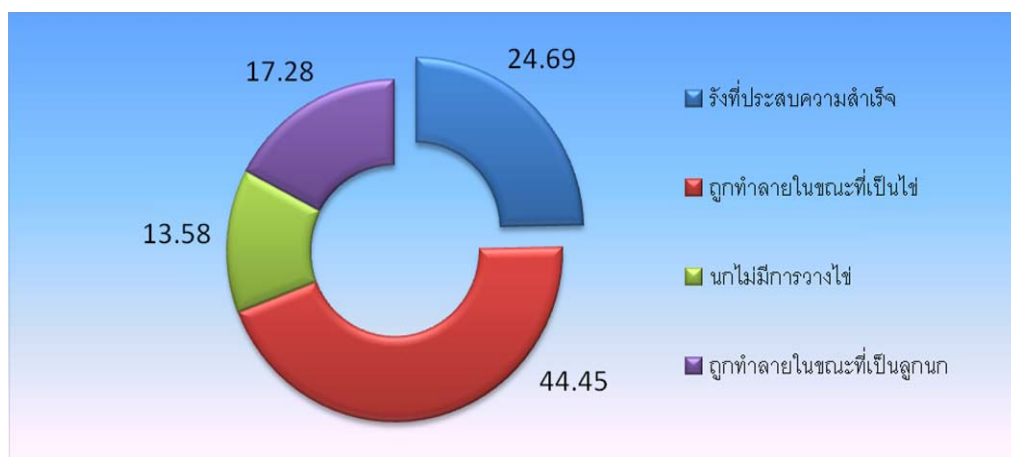
จากตารางที่ 1 พบว่านกมุ่นรกตาแดง เป็นชนิดนกที่มีการสร้างรังในพื้นที่มากที่สุด สามารถพบได้ง่ายในพื้นที่ โดยมักพบหากินร่วมกับนกชนิดอื่นเป็นกลุ่มใหญ่ เช่น นกจับแมลงหัวเทา นกภูหงอนทองขาว นกกินแมลงปากอกสีน้ำตาล นกปรอดภูเขา และนกกระจัดชนิดต่างๆ

และพบว่านกในอันดับ นกจับคอน (Passeriformes) มีการสร้างรังวางไข่ในพื้นที่มากที่สุด เนื่องจากนกในอันดับนี้มีจำนวนชนิดมากที่สุดในชนิดของนกที่มีการสำรวจพบในประเทศไทย อีกทั้งนกในอันดับนี้ส่วนใหญ่เป็นนกประจำถิ่น ซึ่งมักมีฤดูกาลผสมพันธุ์ในช่วงเดือนเมษายนถึงเดือนมิถุนายน

หากพิจารณาจากตารางที่ 1 จะเห็นว่าชนิดนกที่พบเป็นนกที่อาศัยหรือมักพบในพื้นที่ป่าดิบ และมักพบอาศัยอยู่รวมกันเป็นกลุ่มเล็ก ๆ หรือเป็นคู่ในฤดูผสมพันธุ์ บางครั้งพบหากินเป็นกลุ่มขนาดใหญ่ ร่วมกับนกชนิดอื่นด้วย

2. ความสำเร็จในการสร้างรังวางไข่

ความสำเร็จในการสร้างรังวางไข่ จะบ่งบอกถึงความสำเร็จในการขยายพันธุ์ ส่งผลถึงจำนวนประชากรของนกแต่ละชนิดในฤดูกาลผสมพันธุ์แต่ละฤดูกาลว่าประสบความสำเร็จหรือไม่อย่างไร เพราะหากสำเร็จนั้นหมายถึงจำนวนประชากรของนกชนิดนั้นที่เพิ่มขึ้น แต่หากไม่ประสบความสำเร็จ สาเหตุเกิดจากอะไร และจะส่งผลต่อนกชนิดนั้นหรือต่อพื้นที่หรือไม่ เพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหานี้ต่อไป ผลการศึกษาเก็บข้อมูลตั้งตารางความสำเร็จในการสร้างรังวางไข่ของนกป่าที่เข้ามาใช้ประโยชน์ในพื้นที่ศึกษาพบว่า นกมีการเข้ามาใช้พื้นที่ในการสร้างรังทั้งสิ้น 81 รัง แต่มีรังที่ประสบความสำเร็จในการสร้างรังวางไข่นั้นคือแม่นกสามารถวางไข่ ฟักไข่ และเลี้ยงดูลูกอ่อนจนสามารถออกจากรังได้เอง เพียง 20 รังเท่านั้น คิดเป็นร้อยละ 24.69 ของรังทั้งหมดที่มีการสร้างขึ้นในพื้นที่ศึกษาเท่านั้น (ภาพที่ 1)

ภาพที่ 1. ความสำเร็จในการสร้างรังวางไข่ของนกป่าในพื้นที่ป่าดิบเขา เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูหลวง

การที่นกไม่ประสบความสำเร็จในการสร้างรังวางไข่นั้น มักเกิดขึ้นในช่วงที่แม่นกมีการสร้างรังและวางไข่แล้ว แต่ไข่และรังจะถูกกินหรือถูกทำลายก่อนที่จะฟักเป็นตัว โดยสัตว์อื่น เช่น กระรอก ลิง และงู คิดเป็นร้อยละ 44.45 ในขณะที่สาเหตุอื่นได้แก่ นกสร้างรังเสร็จแล้วแต่ไม่วางไข่ กับแม่นกฟักไข่นกเกิดลูกนกแล้ว รังนกและลูกนกจึงถูกทำลายนั้น พบเพียงร้อยละ 13.58 และร้อยละ 17.28 ตามลำดับเท่านั้น

โดยจากนกทั้ง 17 ชนิด ที่เข้ามาสร้างรังวางไข่ในพื้นที่ มีเพียง 8 ชนิด เท่านั้น ที่แม่นกเลี้ยงดู ลูกนกจนแข็งแรงและสามารถออกจากรังได้เองรวม 20 รัง คือ นกแซงแซวหางบ่วงเล็ก จำนวน 3 รัง, นกนิลตัวใหญ่ 1 รัง, นกจับแมลงหัวเทา 3 รัง, นกเขนสีฟ้าหางขาว 1 รัง, นกจู้เต็นคิ้วยาว 1 รัง, นกกินแมลงหัวสีทอง 1 รัง, นกกินแมลงคอเทา 1 รัง และนกมุ่นรกตาแดง 9 รัง

3. จำนวนประชากรของนกที่เพิ่มขึ้น

จากการประสบความสำเร็จในการสร้างรังวางไข่ พบมีนกเพียง 8 ชนิด จาก 17 ชนิด เท่านั้นที่ประสบความสำเร็จในการวางไข่ เราจึงใช้ค่าจำนวนรังที่ประสบความสำเร็จ มาคำนวณหาค่าประชากรที่เพิ่มขึ้นของนกชนิดนั้น โดยคำนวณจากข้อมูลการนับจำนวนรัง และจำนวนลูกนกในรังของนกแต่ละชนิด เพื่อนำมาหาค่าเฉลี่ยลูกนกต่อรัง โดยที่รังนั้นๆ ต้องเป็นรังที่ประสบความสำเร็จในการสร้างรังวางไข่ (ดัดแปลงจากการนับจำนวนรังที่อยู่เป็นกลุ่มของ โอภาส (2542))

แต่จำนวนนกที่เพิ่มขึ้นก็เป็นเพียงการเพิ่มขึ้นต่อพื้นที่ศึกษา เท่ากับ 0.5 ตารางกิโลเมตร เท่านั้น พื้นที่ป่าดิบเขาภายในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูหลวง มีพื้นที่ทั้งหมด 167,544 ไร่ หรือประมาณ 268.07 ตารางกิโลเมตร (กรมป่าไม้และมหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2543) ดังนั้นเราจึงนำค่าที่ได้มาคำนวณกลับเพื่อหาจำนวนที่เพิ่มขึ้นของนกต่อพื้นที่ป่าดิบเขาทั้งหมด ดังนี้

ตารางที่ 2. การคาดคะเนจำนวนประชากรนกที่มากที่สุดที่เพิ่มขึ้น

ชนิดนก	จำนวนลูกนกต่อรัง	รังที่ประสบผลสำเร็จ	*จำนวนนกที่เพิ่มขึ้น	**จำนวนนกทั้งหมด
นกแซงแซวหางบ่วงเล็ก	3	3	9	4,824
นกนิลตัวใหญ่	3	1	3	1,608
นกจับแมลงหัวเทา	4	3	12	6,434
นกเขนสีฟ้าหางขาว	3	1	3	1,608
นกจู้เต็นคิ้วยาว	3	1	3	1,608
นกกินแมลงหัวสีทอง	3	1	3	1,608
นกกินแมลงคอเทา	4	1	4	2,145
นกมุ่นรกตาแดง	3	9	27	14,476

* จำนวนนกที่เพิ่มขึ้น หน่วยเป็น ตัวต่อพื้นที่ทั้งหมดที่ศึกษา

** จำนวนนกที่เพิ่มขึ้นต่อพื้นที่ป่าดิบเขาทั้งหมด

จะเห็นว่าตัวเลขจำนวนนกที่เพิ่มขึ้นต่อเนื่องที่ทั้งหมดของป่าดิบเขานั้น มีค่าที่มากพอควร แต่ค่าที่ได้นั้นเป็นเพียงการคาดคะเนค่าสูงสุดที่อาจจะเป็นไปได้เท่านั้น จำนวนนกที่เพิ่มขึ้นแท้จริงแล้วยังมีปัจจัยคุกคามอื่นมากมายเข้ามาเกี่ยวข้อง โดยเฉพาะหลังจากที่ลูกนกออกจากรังแล้วปัจจัยคุกคามที่เกิดขึ้นกับลูกนกมีค่อนข้างมากทั้งศัตรูในธรรมชาติและมนุษย์ จึงทำให้ประชากรนกที่เพิ่มขึ้นอย่างแท้จริงจนกระทั่งสามารถอยู่รอดจนถึงวัยเจริญพันธุ์ได้นั้นมีจำนวนน้อยลงมาก

สรุปผลการศึกษา

จากการดำเนินการสำรวจการสร้างรังวางไข่ของนกป่า ในพื้นที่ป่าดิบเขาเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูหลวง จังหวัดเลย พบนกเข้ามาใช้ประโยชน์พื้นที่ศึกษาเพื่อการสร้างรังวางไข่ทั้งสิ้น 81 รัง โดยพบชนิดนกทั้งสิ้น 17 ชนิด 15 สกุล 6 วงศ์ 2 อันดับ ทั้งหมดเป็นนกประจำถิ่นที่สามารถพบได้ง่ายและมีอยู่มากในพื้นที่ป่าดิบเขา ชนิดนกที่มีการสร้างรังวางไข่มากที่สุด คือ นกมุ่นรกตาแดง (Grey-cheeked Fulvetta) นกจับแมลงหัวเทา (Grey-headed Flycatcher) และนกแซงแซวหางบ่วงเล็ก (Lesser Racket-tailed Drongo) ตามลำดับ

ความสำเร็จในการสร้างรังวางไข่ในการศึกษาค้างครั้งนี้ พบนกที่ประสบความสำเร็จทั้งสิ้น 8 ชนิด ซึ่งจากผลข้างต้นจึงทำให้พื้นที่ประสบความสำเร็จในการสร้างรังวางไข่มากที่สุด คือ นกมุ่นรกตาแดง รองลงมา ได้แก่ นกจับแมลงหัวเทา นกแซงแซวหางบ่วงเล็ก นกกินแมลงคอเทา นกนิลตัวใหญ่ นกเขนสีฟ้าหางขาว นกจู้เต็นคิ้วยาว และนกกินแมลงหัวสีทอง ตามลำดับ แต่นกใน 5 ชนิดหลังนี้ พบรังที่ประสบความสำเร็จในการสร้างรังวางไข่เพียงชนิดละ 1 รังเท่านั้น

และถึงแม้ว่านกที่ประสบความสำเร็จในการสร้างรังวางไข่จะมีเพียง 8 ชนิด แต่ก็ไม่ใช่ชนิดอื่นที่ไม่ประสบความสำเร็จในการสำรวจครั้งนี้จะไม่มีประชากรเพิ่มขึ้นเลยในฤดูกาลนี้ แต่หากเป็นเพียงการคาดคะเนจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นจากรังที่ประสบความสำเร็จในพื้นที่ศึกษาเท่านั้น เพราะยังมีปัจจัยอื่นๆ อีกที่เป็นตัวกำหนดการกระจายพันธุ์ของนกแต่ละชนิด

การคาดคะเนประชากรนกที่สามารถเพิ่มขึ้นมากที่สุด นกมุ่นรกตาแดงมีประชากรเพิ่มขึ้นมากที่สุด คือ 14,476 ตัว รองลงมาได้แก่ นกจับแมลงหัวเทา 6,434 ตัว และนกแซงแซวหางบ่วงเล็ก 4,824 ตัว จากตัวเลขจะเห็นได้ว่าเป็นค่าที่มากพอควร แต่เมื่อเทียบกับขนาดพื้นที่แล้ว จำนวนของนกที่เพิ่มขึ้นต่อพื้นที่นั้นมีค่าน้อยมาก เช่น นกมุ่นรกตาแดง ที่ประสบความสำเร็จในการสร้างรังวางไข่มากที่สุด แต่มีค่าประชากรที่เพิ่มขึ้นต่อพื้นที่ เพียง 54 ตัวต่อตารางกิโลเมตร เท่านั้น

ข้อเสนอแนะ

1. การดำเนินโครงการที่เกี่ยวข้องกับการขยายพันธุ์ของสัตว์ป่าต้องมีการศึกษาวิธีการเก็บข้อมูลให้ละเอียด และกระทำอย่างระมัดระวัง เพราะไม่เช่นนั้นอาจเป็นการรบกวนสัตว์และทำให้การขยายพันธุ์นั้นล้มเหลวได้

2. การเก็บข้อมูลควรกระทำให้เร็วที่สุดเพื่อเป็นการรบกวนสัตว์ให้น้อยที่สุด

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

- ทิพอุษา กิลาวิทย และ สมหญิง ทัพพิกรณ์. 2549. ความหลากหลายชนิดของนกในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า
ภูหลวง. ผลงานวิจัยและรายงานความก้าวหน้างานวิจัยประจำปี 2549. กลุ่มงานวิจัยสัตว์ป่า
กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช, กรุงเทพฯ.
- ประทีป ดั่งแคว. 2548. เอกสารประกอบคำสอนวิชาปักษีวิทยาป่าไม้ (302441). ภาควิชาชีววิทยาป่าไม้
คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.(อัดสำเนา)
- วีรยุทธ์ เลหาจินดา. 2528. ปักษีวิทยา เล่มที่ 1. พิมพ์ครั้งที่ 1. โรงพิมพ์อมรการพิมพ์, กรุงเทพฯ.
- ส่วนอนุรักษ์สัตว์ป่า กรมป่าไม้. 2544. ข้อมูลพื้นฐานเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าในประเทศไทย: เขตรักษา
พันธุ์สัตว์ป่าภูหลวง. พิมพ์ครั้งที่ 1. ฝ่ายการพิมพ์ ส่วนผลิตสื่อ สำนักสารนิเทศ กรมป่าไม้
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- ส่วนอนุรักษ์สัตว์ป่า กรมป่าไม้ และมหาวิทยาลัยขอนแก่น. 2543. โครงการประยุกต์ใช้ข้อมูลจากการ
สำรวจระยะไกลและระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ เพื่อสำรวจตรวจสอบความเปลี่ยนแปลงของ
การใช้ประโยชน์ที่ดินป่าไม้ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูหลวง. รายงานฉบับสมบูรณ์ กรมป่าไม้
และมหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ศักดิ์สิทธิ์ ชิมเจริญ ภิญโญ อินันท์ ไกรรัตน์ เอี่ยมอำไพ และวิจักขณ์ ฉิมโหม. 2547. ความหลากหลาย
และความชุกชุมของนกในป่าดิบเขา ณ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูหลวง. ผลงานวิจัยและรายงาน
ความก้าวหน้างานวิจัยประจำปี 2547. กลุ่มงานวิจัยสัตว์ป่า กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และ
พันธุ์พืช, กรุงเทพฯ.
- อนุสรณ์ เพ็งเพ่งพิศ, สมชาย เพชรธมณี และสมหญิง ทัพพิกรณ์. 2551. ความหลากหลายชนิดของนกในพื้นที่
ป่าดิบเขา: กรณีศึกษาพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูหลวง จังหวัดเลย. ผลงานวิจัยและรายงาน
ความก้าวหน้างานวิจัยประจำปี 2550. กลุ่มงานวิจัยสัตว์ป่า กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และ
พันธุ์พืช, กรุงเทพฯ.
- โอภาส ขอบเขต คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. 2542. แนวทางในการศึกษาความ
หลากหลายทางชีวภาพ: เทคนิคการสำรวจนก. โครงการจัดตั้งศูนย์ศึกษาความหลากหลายทาง
ชีวภาพมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- Lekagul, B. and P.D. Round.1991. A Guide to the Bird of Thailand. Saha Karn Bhat. Co. Ltd.,
Bangkok.